

OKT – raportti

Noomi Heikkilä (2307556) LO23A

Oulun normaalikoulu Koskela

Markku Juopperi 4B

1. Johdanto

1.1. Millaisena näen itseni opettajana?

Opettajana olen kekseliäs, lempeä, monipuolinen ja pitkäpinnainen. Ikäisekseni minulla on paljon kokemusta eri ikäisten lasten ja nuorten opettamisesta ja ohjaamisesta. Olen valmentanut kilpavoimistelijoukkueita, toiminut ohjaajana fifteen-leireillä sekä työskennellyt noin 1,5 vuotta alakoululla sijaisena. Koen olevani parhaimmillani työskennellessäni lasten kanssa. Pyrin aina luomaan turvallisen ilmapiirin ja osoitan lapsille, että olen helposti lähestyttävä aikuinen.

1.2. Millainen on ihmiskäsitykseni?

Kaikki ihmiset ovat minun silmissäni yhtä arvokkaita ja jokaisella tulee olla yhtäläiset oikeudet ikään, sukupuoleen, ihonväriin, rotuun tai uskontoon katsomatta. Jokainen yksilö on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin on. Ihmiskäsityksiä on erilaisia, mutta ajattelen itse holistista ihmiskäsitystä itselleni luontaiseksi. Lehtovaara (2007) kertoo teoksessaan, kuinka holistinen ihmiskäsitys ottaa huomioon ihmisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Lehtovaara toteaa, että ihminen on elämäntilanteeseensa kietoutunut kokonaisuus, jonka olemuspuolet ovat perustavalla tavalla toisiinsa sidoksissa. Ne eivät ole toisistaan erillisiä eikä niitä voida tarkastella yksittäin menettämättä jotain olennaista (Lehtovaara, 2007, ss. 591-592).

1.3. Millainen on oppimiskäsitykseni?

Oppimiskäsitys on käsite, joka avaa ihmisten erilaista oppimista, ja se pohjautuu ihmiskäsitykseen sekä ohjaa opettajan työtä. Perinteinen pedagoginen tutkimus jakaa oppimiskäsitykset neljään kategoriaan, jotka ovat behavioristinen, kognitiivinen, konstruktivistinen ja kontekstuaalinen oppimiskäsitys.

Oppimista on monenlaista. Toiset oppivat helpommin kuin toiset. Yleisesti oppimisessa oppijalta itseltään vaaditaan aktiivisuutta ja halua oppia. Toiset oppivat katsomalla, toiset

kuulemalla ja osa oppii itse tekemällä. Suotuisia oppimistilanteita tulisi järjestää jokaiselle oppijalle. Oppimisympäristö vaikuttaa myös oppimiseen. Toiset kaipaavat täydellistä työrauhaa, kun toiset oppivat hälyisämmässäkin tilassa. Oppimisen ei tulisi olla sellaista, että uusi tieto vain kaadettaisiin oppilaille. Koen, että oppimista tapahtuu parhaiten silloin, kun oppilas saa itse yrittää, kokeilla, epäonnistua ja onnistua. Ajattelen, että oma oppimiskäsitykseni kallistuu konstruktivistiseen ja kontekstuaaliseen suuntaan.

2. Harjoitteluluokkani

2.1. Kuvaus luokasta

Harjoitteluluokkani oli mielestäni todella ihana. Luokassa oli 20 oppilasta. Oppilaat istuivat kuudessa eri pöytäryhmässä, jotka olivat luotu mahdollisimman heterogeenisiksi; pöytäryhmissä oli sekä tyttöjä että poikia ja jokaisessa pöydässä oli eritasoisia oppilaita. Luokka oli kotoisa, suljettu luokkatila, missä yhdistyi sekä uudet että vanhat oppimateriaalit. Luokassa oli liitutaulu, mutta myös tykki ja valkotalu. Luokassa ei ollut vanhanaikaisia pulpetteja, vaan tavalliset pienet pöydät ja jokaisen pöytäryhmän päädyssä oli lokerot jokaiselle oppilaalle, missä he säilyttivät oppikirjojaan ja muita tavaroitaan.

2.2. Havaintojani oppilaista

Havaintojeni mukaan luokka toimi ryhmänä todella hienosti. Harjoitteluni aikana en nähnyt kertaakaan riitatilanteita tai esimerkiksi jonkun yksittäisen oppilaan syrjintää, mistä olen todella iloinen. Luokkahuoneessa toimiminen sujui siis moitteetta. Toisaalta itseäni jäi mietityttämään, onko tilanne sama esimerkiksi välitunneilla, joita emme päässeet vielä seuraamaan.

Luokan oppilaiden kehitystaso oli mielestäni suhteellisen korkea. Oppilaat lukivat jokainen sujuvasti eikä esimerkiksi matematiikassa näkynyt kellään yksittäisellä oppilaalla olevan suuria haasteita. Luokan voi aina jakaa esimerkiksi nopeampiin ja hitaampiin laskijoihin, mutta tällaisen asian havainnointiin olisi tarvinnut pidemmän harjoittelujakson. Kyseiset erot voivat vaihdella oppilaiden kesken jopa päivittäin, riippuen esimerkiksi heidän keskittymiskyvystään. Luokasta löytyi oppilaita, joilla oli selvästi jonkunlaisia keskittymisvaikeuksia tai toiminnanohjauksen haasteita. Kuitenkaan hekään eivät nousseet massasta suuresti esiin.

2.3. Oma roolini osana harjoitteluluokkaa

Oma roolini harjoitteluluokassa oli pääasiassa tarkkailija. Seurasin paljon oppilaiden ja ohjaavan opettajan työskentelyä. Joillain oppitunneilla pääsin kiertelemään luokassa, auttamaan oppilaita erilaisten tehtävien tekemisessä ja osallistumaan keskustelutehtäviin pulpettiryhmissä. Pidin luokassa olleiden kolmen muun harjoittelijan kanssa yhden ryhmäytymistunnin, jossa jokaisella oli joku leikki, minkä saivat itse ohjeistaa. Se pidettiin ensimmäisellä harjoitteluviikolla. Toisella harjoitteluviikolla pidimme pareittain matematiikan tunnin puolikkaalle ryhmälle, jossa saimme harjoitella opettamista. Toisen parin pitäessä tuntia, annoin heille vertaispalautetta ja kirjoitin muistiinpanoja.

3. Tapaustutkimus: Luokkahuone-etnografia

3.1. Ensivaikutelma luokan toimintakulttuurista

Ensivaikutelma luokasta oli todella positiivinen. Luokasta huokui positiivisuus ja hyvä yhteishenki. Luokan oppilaat pitivät todella paljon heidän luokanopettajastaan. Opettaja toimi luokassa vähän kuin isähahmona, joka omaa auktoriteetin, hyvän huumorintajun ja kunnioituksen. Opettaja vaatii hyvää työrauhaa oppitunneilla, mutta toisaalta opetus on rentoa ja oppilaat saavat jutella keskenään esimerkiksi tehtäviä tehdessään. Luokka on jaettu kahteen eri ryhmään, jonka avulla muun muassa matematiikan tunnit pystytään pitämään pienemmälle porukalle kerralla. Tämä mahdollistaa opettajalle oppilaiden yksilöllisemmän ohjauksen ja opettamisen. Luokalle on mahdollistettu toiminnallinen oppiminen mielestäni hyvin ja monenlaiset ajastetut pistetyöskentelyt ovat oppilaille tuttuja. Oppilailla on myös omat tabletit luokassa, mikä mahdollistaa teknologiatuetun oppimisen.

3.2. Luokan tavat ja käytänteet

Luokassa on muodostunut erilaisia tapoja, jotka ovat oppilaille jo täysin normeja. Nämä tavaksi muodostuneet käytänteet auttavat oppilaita ennakoimaan päivää ja samalla rytmittää päivän kulkua. Koulupäivän ensimmäisellä tunnilla noustaankin ylös seisomaan yhdessä ja toivotetaan hyvää huomenta niin opettajalle kuin toisille oppilaille. Luokassa käytössä olevat pulpettiryhmit ja oma istumapaikka luo oppilaalle turvallisen oman tilan, jossa on tottunut työskentelemään. Luokassa yhtenä yleisenä käytänteenä on toimivaksi havaittu taputussarja, jonka avulla opettaja saa huomion itseensä ja luokan kuuntelemaan. Opettajalla on hyvä tapa laittaa tunnin ohjeet taululle ja käydä ne läpi tunnin alussa. Tämä auttaa joitain oppilaita ennakoimaan tunnin kulkua ja helpottaa erilaisia siirtymätilanteita.

3.3. Luokan säännöt

Luokka on luonut yhdessä yhteiset säännöt luokan kesken. Ne ovat myös arvoja ja tavoitteita, joiden mukaan jokainen pyrkii toimimaan. Säännöt ovat näkyvillä luokan seinällä. Tällaisia sääntöjä luokan oppilaat ovat luoneet: 1. Olen ystävällinen kaikille; 2. Kannustan toisia; 3. Huolehdin koulutarvikkeista ja läksyistä; 4. Annan ruokarauhan; 5. Kuljen käytävillä

rauhallisesti ja 6. Annan työrauhan. Näiden tavoitteiden mukaan toimimista opettaja on motivoinut ulkoisilla palkkioilla. Hyvästä käytöksestä luokka ansaitsee tähtiä, ja kun niitä on kertynyt yhteensä 25, luokan kesken pidetään vapaamuotoisempi tunti, jossa voidaan esimerkiksi katsoa elokuvaa ja syödä herkuja.

3.4. Vuorovaikutus luokassa

Harjoittelun aikana seurasin oppilaiden välisiä vuorovaikutussuhteita sekä oppilaan ja opettajan välistä vuorovaikutusta. Kaiken kaikkiaan luokan vuorovaikutussuhteista jäi todella positiivinen käsitys. Mielestäni luokka on hyvin ryhmäytynyt ja luokassa on hyvä ja positiivinen ilmapiiri. Yllätyin positiivisesti siitä, etten nähnyt kertaakaan harjoittelun aikana minkäänlaista kiusaamistilannetta tai syrjintää. Luokan oppilaat olivat ryhmäytyneet hyvin oman senhetkisen pöytäryhmänsä kanssa ja oli hienoa nähdä, kuinka hekin auttoivat toisiaan ja yrittivät yhdessä löytää ratkaisuja tehtäviin. Tietenkin oli myös sellaisia oppilaita, jotka yrittivät peitellä vastauksiaan vieruskaveriltaan, mutta koen, että se on myös täysin normaalia.

Luokka on suhteellisen iso ja poikapainotteinen. Koen, että ainakin pojat ovat todella hyviä kavereita keskenään. Tytöistä en saanut täyttä varmuutta, koska heitä oli niin vähän ja en nähnyt heidän liikkuvan niin paljon keskenään. Jotta asiasta olisi saanut varmuuden, olisi täytynyt saada nähdä ja seurata luokan oppilaiden välisiä vuorovaikutussuhteita myös luokan ulkopuolella.

Opettajasta huokui valtava ammattitaito ja hän ohjasi ryhmää rauhallisella ja varmalla otteella. Vuorovaikutus oppilaiden ja opettajan välillä oli välitöntä ja sain käsityksen, että opettaja on todella helposti lähestyttävä ja tasapuolinen kaikille. Koen, että jokaisen oppilaan oli helppo lähestyä opettajaansa asiassa kun asiassa. Huumori oli luokassa myös läsnä, mikä tuo luokkaan rentoa ilmapiiriä. Pidin opettajassa siitä, että hänellä oli luokassa todella hyvä auktoriteettiasema ilman, että hänen tarvitsi aina korottaa ääntään. Toisaalta olen sitä mieltä, että joskus sekin on välttämätöntä.

4. Mitä opin?

4.1. Opettajan työstä, opettajuudesta

Harjoittelun aikana opin sen, että opettajan työ on todella käytännönläheistä ja että mikään päivä ei ole samanlainen. Opin myös sen, että perusopetuksen opetussuunnitelma on opettajan käytössä melkein päivittäin. Harjoittelun aikana opin myös opettajan pedagogisesta käyttöteoriasta paljon ja siitä, kuinka se kehittyy jokaisella opettajalla vuosien saatossa omanlaiseksi. Harjoittelun aikana huomasin sen, kuinka paljon opettajalta vaaditaan eri alojen taitoja ja oletetaan, että he tietävät kaikesta kaiken. Opettajat toimivat päivittäin työssään niin oppilaan terveydenhoitajana kuin sosiaalityöntekijänä ja joskus jopa oppilaan vanhempana. Opettajana sinun tulee tuntea jokainen luokkasi oppilas sekä tietää oppilaiden taustat. Opettajan

työ on siis kokonaisvaltaista vuorovaikutusta sekä oppilaiden, kodin ja koulun että kollegojen kanssa. Sosiaaliset tilanteet tulee siis osata hoitaa kyseisessä ammatissa. Huomasin harjoitteluni aikana myös sen, että opettajilta eivät työt ja tekeminen lopu, minkä vuoksi onkin tärkeää oppia rajaamaan omaa työaikaa.

4.2. Itsestäni tulevana opettajana

Harjoittelun aikana sain seurata monen erilaisen opettajan opetustyyliä ja opin sen avulla todella paljon itsestäni ja omasta roolistani tulevana opettajana. Monessa tilanteessa pystyin miettimään, kuinka itse toimisin siinä tilanteessa. Harjoittelu myös vahvisti minulle sen, että tämä on se ala, jonka parissa haluan joku päivä vielä työskennellä. Nämä kaksi viikkoa muistuttivat siitä, kuinka paljon minulla onkaan vielä opittavaa. Tämä on kuitenkin ala, jossa haluan kehittyä ja olla mahdollisimman hyvä.

4.3. OPS opettajan työvälineenä

Opetussuunnitelma on opettajan tärkein työväline ja lähes päivittäin käytössä. Ohjaustunneilla kävimme läpi opetussuunnitelmaa ja käytimme sitä hyödyksi tuntisuunnitelman laatimisessa. Opetussuunnitelma on laaja, eikä sitä tarvitse osata ulkoa, mutta on todella tärkeää ymmärtää, mitä se sisältää. Eniten opettajat hyödyntävät opetussuunnitelmaa, kun he suunnittelevat oppitunteja ja tarkastelevat niiden tavoitteita. Toinen merkittävä asia, johon opettajat hyödyntävät opetussuunnitelmaa on arviointi. Kun suunnittelimme matematiikan toiminnallista tuntia, tarkastelimme perusopetuksen opetussuunnitelmasta sekä opetuksen että 4-luokan oppilaiden matematiikan tavoitteita (ONK perusopetuksen OPS, 2016).

5. Suurryhmäohjaus

Koskelan normaalikoulun rehtori Riku Välitälo piti harjoittelijoille suurryhmäohjauksen, jossa hän kertoi koulun toimintakulttuurista sekä arjen käytänteistä. Hän kertoi siitä, kuinka koulun keskiössä on oppilaan ja opettajan/ohjaajan ja opiskelijan välinen pedagoginen suhde. Välitälo kertoi eri työryhmien toiminnasta, joita on yhteensä yhdeksän Koskelan normaalikoulussa. Ajankohtaisia asioita harjoittelukoululla on muun muassa kasvatukselliset painopisteet, jotka tarkoittavat tällä hetkellä kulttuurista moninaisuutta ja sinnikkyyttä, erilaiset hyvinvointiteemat, yhteisopettajuus sekä liikunta.

Toisen suurryhmäohjauksen kerralla oli opepaneeli, jossa oli puhumassa useampi normaalikoulun opettaja ja työntekijä. Opepaneeli oli todella mielenkiintoinen ja oli mielenkiintoista kuulla eri ihmisten urapoluista ja heidän kokemuksistaan alalla.

6. Seuraavat tavoitteeni opettajana kehittämisessä

Tiedän, että minulla on paljon opittavaa luokanopettajan ammatista ja omasta opettajaidentiteetistä. Seuraava tavoitteeni opettajana kehittämisessä on mahdollisimman laaja tiedonkeruu opiskelemalla. Tiedän, että minulla on hyvät valmiudet opettajan ammattiin ja kokemusta työstä löytyy kohtalaisesti. Jotta pystyn valmistumiseni jälkeen olemaan arvojeni ja odotusteni mukainen opettaja, minun täytyy perehtyä kokonaisvaltaisesti kasvatustieteisiin ja kerätä tietotaitoa tulevaisuutta varten.

Lähteet

Lehtovaara, M. (2007). Lauri Rauhalan filosofinen näkökulma ihmisen kasvattamiseen. Teoksessa J. Tähtinen & S. Skinnari (toim.), *Kasvatus- ja koulukysymys Suomessa vuosisatojen saatossa* (ss. 587–611). Kasvatusalan tutkimuksia – Research in Educational Sciences 29. Helsinki: Suomen Kasvatustieteellinen Seura.

Oulun normaalikoulun perusopetuksen opetussuunnitelma (2016)

(https://nk.oulu.fi/ops/ONK_perusopetuksen_ops_2016.pdf)